

INSON KAPITALI BAHOSINI MAKSIMALLASHTIRISH LOYIHALARINI
BOSHQARISHDA DAVLAT SIYOSATINING O'RNI

Yunusova Muyassarxon Abdurashidovna

Bank Moliya akademiyasi,
loyixa boshqaruvi yo'nalishi,
magistratura bosqichi, 1 kurs tinglovchisi
yunusovamuyassarxon34@com

Annotatsiya: Ushbu maqolada, inson kapitali bahosini maksimallashtirish, loyihalarini boshqarishda davlat siyosatining o'rni, bu loyihalarni rivojlantirish, ularga moliyaviy resurslarni ajratish, qonunlar va huquqiy muhitni yaratish, hamda o'zaro hamkorlikni ta'minlashning muhim usul va yo'llari yoritilgan.

Kalit so'zlar: Inson kapitali, davlat siyosati, moliyaviy resurslar, kadrlar siyosi, investitsiya, sotsial kapital, innovatsion loyiha, texnologiyalar.

KIRISH

Inson kapitali, yani shaxsiy kapital, odamlarning bilim, malakali, tajribali va sotsial qobiliyatlari, salomatlik, iqtisodiy resurslarga ega bo'lishi va shaxsiy xarakteriga asoslangan umumiy qobiliyatlar to'plami sifatida tavsiflanadi. Inson kapitali, insonlar o'rtasidagi ta'lim, tajriba, salomatlik va iqtisodiy faoliyat kengaytmasidir. Bu esa, inson kapitalining o'rganilishi, o'zlashtirilishi va rivojlanishi uchun har bir insonning o'ziga mahsus va ulkan ahamiyatga ega bo'lgan usullar mavjudligini ko'rsatadi. Inson kapitalini rivojlantirishning asosiy yo'llaridan biri ta'lim va o'qitishdir [1].

O'z-o'zini o'rganish, malakasini oshirish, yangi bilim va ko'nikmalar olish, insonning kapitalini oshiradi. Buning uchun formal (maktab, o'quv markazi, universitetlar) va informal (kitoblar, onlayn o'qitish resurslari, seminarlar) ta'lim vositalari ishlatish mumkin. Amaliy tajriba, ish bilan bog'liq kasb-hunar va ko'nikmalarni rivojlantirishning muhim qismlaridan biridir. Ish bilan bog'liq tajriba olish uchun xalqaro va mahalliy kompaniyalarda ishlash, mentorlik dasturlaridan foydalanish tavsiya etiladi. Salomatlik, inson kapitalini rivojlantirishning muhim bo'limidir. Sport mashg'ulotlari, salomatlik markazlaridan foydalanish, salomatlikni saqlash, insonning kapitalini oshirishga yordam beradi. Inson kapitalini rivojlantirishning asosiy sharti insonning o'z-o'zini rivojlantirishi, o'zini o'rganishi va o'zlashtirishi. Bu o'z-o'zini tahlil qilish, shaxsiy o'zgarishlarni rivojlantirish, motivatsiya va o'zini rivojlantirish yo'llarini tanlashga asoslangan.

Sotsial kapital, insonning o'zaro aloqalari, tashkilotlar bilan hamkorlik qilishi va jamiyatda o'z o'rnini olishga yordam beradi. Sotsial tarmoqlarda, jamoatgacha intilishlar, do'stlar va kollegalar bilan yaxshi aloqalar o'rnatish, tadbirlarida ishtirok etish, sotsial kapitalni oshirishga yordam beradi. Vaqtni boshqarish bilan inson, ish bilan bog'liq vazifalarini bajarish, o'quv-mashg'ulotlarga va shaxsiy rivojlantirishga vaqtni ajratish, o'z vaqtini samarali foydalanishni o'rganadi. Bu esa o'z vaqtini nima uchun va qanday foydali foydalanishni tushuntiradi. Fikrlash va tahlil qobiliyatlari kapitalning muhim qismlaridan

biridir. Yangiliklarni kuzatib borish, maqolalarni o'qish va muhokama qilish, biror mavzuga oid ko'plab fikrlarni ta'qib qilish va o'z fikrlaringizni boshqalarga yetkazish orqali bu qobiliyatni o'shirishingiz mumkin. Bu yo'llar inson kapitalini maksimallashtirishga yordam berishi mumkin.

O'zlashtirish loyihasini boshqarishda, tadbirkorlik va biznes yo'nalishlariga e'tibor berish juda muhimdir. Bu loyihalar orqali, insonlarni o'zlashtirish, xizmatlar va mahsulotlarni sotish, ishchi kadrlarni rivojlantirish va biznesni yanada rivojlantirish mumkin [2].

Inson kapitalini maksimallashtirish uchun xodimlarga ta'lim va rivojlanish imkoniyatlari taqdim etilishi lozim. Bu loyihalar orqali xodimlarni yangi bilim va ko'nikmalarni o'rganishga imkon berish, ularning professional o'sishini ta'minlash va ularga kengaytirilgan mavqelarda ishlash imkoniyatini berish mumkin. Insonlarni o'zlashtirish loyihalarida ishonch va jamoatchilik muhim ahamiyatga ega. Xodimlarni qo'llab-quvvatlash va ularga ishonch berish, ularni qadr-qimmat qilish va ularning ishga qiziqishini oshirishga intilish kerak. Inson kapitalini maksimallashtirish loyihalarini boshqarishda-boshqaruv va monitoring tizimlaridan foydalanish kerak. Boshqaruv tizimi, loyihalarni rejalashtirish, o'zlashtirish natijalarini baholash va o'zgarishlarni kuzatishga imkon beradi [3].

Inson kapitali bahosini maksimallashtirish loyihalarini boshqarishda davlat siyosati, bu loyihalarni rivojlantirish, ularga moliyaviy resurslarni ajratish, qonunlar va huquqiy muhitni yaratish, hamda o'zaro hamkorlikni ta'minlash kabi bir qator muhim chora-tadbirlarni o'z ichiga oladi. Davlat siyosati quyidagi asosiy yo'nalishlarga ega:

Davlat siyosati inson kapitali bahosini maksimallashtirish loyihalarini rivojlantirishda o'rnatishda ham muhim rol o'ynaydi. Davlatning inson kapitali bahosini maksimallashtirishga yo'naltirilgan siyosati, insonlarning ta'lim va rivojlanish imkoniyatlaridan foydalanishini ta'minlash, sog'lomlik va barqarorlikni ta'minlash, ish haqini himoya qilish, ijtimoiy himoya tizimini mustahkamlash, ijtimoiy barqarorligi o'stirish va huquqiy muhitni rivojlantirishga qaratilgan tadbirlarni o'z ichiga oladi.

Davlat siyosati inson kapitali bahosini maksimallashtirishga yo'naltirilgan holatlarda, moliyaviy resurslar to'g'risida qarorlar qabul qilishi, infrastrukturani rivojlantirish, innovatsiyalarni rag'batlantirish, sanoat va xizmat sohasini kuchaytirish, iqtisodiy islohotlarni amalga oshirish kabi tadbirlar muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Shuningdek, davlat siyosati inson kapitalini oshirish uchun moliyaviy stimullash, sarmoyalash va tijoratni rivojlantirishning ham muhim bir qismini tashkil etishi mumkin.

Huquqiy muhitni rivojlantirish uchun qonunlarni o'zgartirish yoki yangilash, yuridik tizimni barqaror qilish va adolatli sud tizimini ta'minlash zarur bo'ladi. Bu qonunlar inson huquqlarini himoya qilish, yuridik tashkilotlar va sud organlarining mustahkamlanishi, huquqiy ta'lim tizimini rivojlantirish va boshqalar kabi masalalarni o'z ichiga oladi.

Sarmoya va soliq tizimining inson kapitali bahosini maksimallashtirishga muhim ahamiyati bor. Bu yo'lda davlat soliq tizimini yaxshilash, soliq daromadlarini qat'iy va adolatli hisoblash, investitsiyalar uchun muhim imtiyozlar va stimullar berish, sarmoya va biznes muhitini soddalashtirish, korrupsiyaga qarshi kurashish, sifatli korporativ

boshqaruv tizimini mustahkamlash va boshqalar kabi chora-tadbirlarni amalga oshirishi mumkin.

Ta'lim va rivojlanish sohasidagi qonunlar inson kapitali bahosini maksimallashtirishda muhim ahamiyatga ega. Bu qonunlar talabalar va o'qituvchilarning huquqlarini himoya qilish, yuqori sifatli ta'lim tizimini yaratish, kasb-hunar kollejlari va universitetlarni rivojlantirish, yangi texnologiyalar va innovatsiyalar uchun imkoniyatlar yaratish, ta'limning hamjamiyatda rivojlanishini ta'minlash kabi masalalarni o'z ichiga oladi [4].

Inson kapitali bahosini maksimallashtirish uchun innovatsiyalar va texnologik rivojlanishning o'z-o'zini rag'batlantirishi zarur. Bu maqsadga yo'naltirilgan qonunlar va siyosiy tadbirlar, innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash, startap sohasini rivojlantirish, intellektual mulkni himoya qilish, yangi texnologiyalar va ishbilarmonlik modellarini qabul qilish, innovatsiyalarni to'g'risida himoya va rag'batlantirish siyosatini amalga oshirish bilan bog'liq bo'ladi. Davlat siyosati inson kapitali bahosini maksimallashtirishda iqtisodiy taraqqiyotni ham rag'batlantirishi lozim. Bu maqsadga yo'naltirilgan qonunlar va siyosiy tadbirlar, biznes muhitini soddalashtirish, investitsiyalar uchun sharoitlarni yaxshilash, iqtisodiy ko'rsatkichlarni yuksaltirish, innovatsiyalarni va rivojlanishni rag'batlantirish, ishga qo'yishni oshirish va ish bilan ta'minlash kabi chora-tadbirlarni o'z ichiga oladi [5].

Inson kapitali bahosini maksimallashtirishda sotsial himoya tizimi ham muhim ahamiyatga ega. Bu tizimning rivojlanishi va kuchayishi uchun qonunlar va siyosiy tadbirlar kerak. Bu tadbirlar orqali yaxshilangan sog'liqni saqlash tizimi, pensiyalar va sotsial himoya to'lovlari, ishsizlik bilan kurashish, katta oilalar va kambag'al insonlar uchun yordam, homiladorlik va bolalar himoyasi kabi imkoniyatlar ta'minlanishi mumkin. Davlat siyosati inson kapitali bahosini maksimallashtirish uchun jamiyat va media erkinligini ta'minlashga ham e'tibor berishi zarur. Bu erkinliklarni ta'minlash uchun qonunlar va siyosiy tadbirlar, erkin media va fikr erkinligini himoya qilish, jamiyat tashkilotlarining faoliyatini rag'batlantirish, ijtimoiy guruhlar va fuqarolar ittifoqi o'rnatish, jamiyat a'zolarining huquqlarini himoya qilish kabi chora-tadbirlar o'rnatilishi kerak.

Bu kabi qonunlar davlat siyosatida inson kapitali bahosini maksimallashtirishda huquqiy muhitni rivojlantirish va o'zaro hamkorlikni ta'minlashga qaratilgan qonunlar va siyosiy tadbirlarni o'z ichiga oladi. Huquqiy muhitning yanada rivojlanishi, yuridik tizimning barqarorligi, intellektual mulkni himoya qilish, korrupsiyaga qarshi kurashish, maqbul va adolatli sud tizimini ta'minlash kabi masalalar, davlat siyosati asosidagi muhim yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

ADABIYOTLAR

1. Yunusova M. A (2024) Inson kapitalini rivojlanishini, moliyaviy ta'minlashining strategik yo'nalishlari va ularning usullari. World scientific research journal, 10(2), 120-122.

2. Abduvohidov A. Kamilova S. (2023). Inson kapitalining raqimli rivojlanishini baholash. Iqtisodiy tarqqiyot va tahlil. 1(2), 5-14.
3. Bo'rixadjayeva. M. S. (2023). Yangi o'zbekistonda iqtisodiy tafakkurni shakillantirishning usullari. World scientific research journal, 12(2), 134-138.
4. Yahshiyev Sh. (2023) The oretical principles of financial security for the use of management of the economic system of Uzbekistan. Reserarch in devolepment: scientific and practical conferenses part-1 2023 1/3 (42-45).
5. Azamaliyev Q. B (2021) Inson kapitalining davlat siyosatidagi ahamiyati. Научный журнал. Интернаука. 17(193), 72-74.